

SANT MARTÍ DE DOSQUERS

M. Maià de Montcal

Catalunya Romànica, resum

Situació

Vista exterior de l'església des del costat de llevant, amb la capçalera a primer terme. J. M. MELCIÓ

L'església parroquial de Sant Martí de Dosquers, és al centre de l'antic municipi de Dosquers, el qual l'any 1969 fou agregat al de Maià de Montcal. És un terme força petit, ocupat per un bosc d'alzines i roures, pasturatges i conreus de cereals i llegums, el qual es troba a la riba esquerra del Fluvià, a l'indret de la seva confluència amb el Ser, que hi aflueix per la dreta.

Mapa: 257M781. Situació: 31TDG798717.

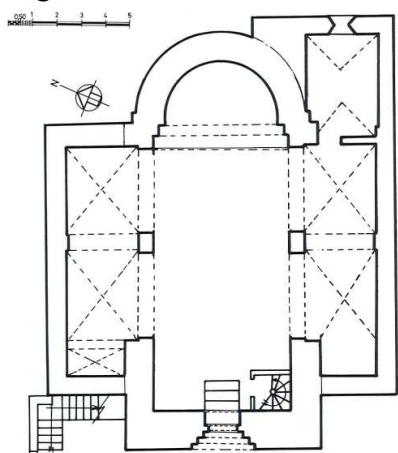
Per anar-hi cal agafar la carretera d'Olot a Figueres, que passa per Argelaguer i Besalú. Uns 5 km després d'haver travessat aquesta darrera població, a mà dreta hi ha la carretera que hi porta amb poc més d'1 km. (JVV)

Història

Tot i que les referències al castell de Dosquers apareixen amb relativa freqüència en la documentació, les notícies sobre l'església de Sant Martí de Dosquers són molt tardanes i, casualment, consecutives en el temps: en el testament de Pere de Castellnou, bisbe de Girona, que posseïa el castell de Dosquers i exercia la jurisdicció civil al lloc, apareix esmentada com "Sancti Martini de Duobus cheriis", l'any 1278, mentre que en les Rationes decimarum del bisbat de Girona dels anys 1279 i 1280 es troba com "ecclesia de Duobusqueriis".

Durant el viatge que realitzà el bisbe de Girona, Josep de Taverner i d'Ardena, a l'arxidiaconat de Besalú, el 1722, l'església de Sant Martí, com d'altres veïnes, perdé el permís per a celebrar dues misses diàries sense cap justificació. (JFC)

Església

Planta, a escala 1:200, de l'església, la qual, malgrat les alteracions sofertes al llarg de la seva història, encara deixa veure els seus trets originaris, amb una nau rectangular, capçada a llevant per un absis semicircular. J. MARGUÍ-G. ANGLADA

L'església de Sant Martí de Dosquers ha sofert, com la majoria de temples rurals de la contrada, una sèrie d'ampliacions que n'han alterat l'estructura primitiva.

La planta originària és similar a la de moltes esglésies de la Garrotxa, amb una nau encapçalada per un absis semicircular orientat a llevant.

En una època posterior a la fase de construcció inicial van ésser afegides quatre capelles, dues a tramuntana i dues a migdia de la nau, i una sagristia a l'angle sud-est.

La porta d'accés al temple és emplaçada a la façana de ponent, i formada per quatre arcs en gradació, llinda i timpà. El frontis, definit per una motllura que assenjala els vessants de la coberta original, és coronat per un campanar de torre, originat a partir d'una espadanya anterior. S'hi accedeix des de l'exterior, a través d'unes escales adornades al mur de tramuntana. Sobre la porta hi ha una finestra amb tres arcs en gradació.

A l'exterior del mur absidal s'observa una sobrelevació; un fris sostingut per mènsules marca l'acabament del mur inicial i el començament del posterior. A la part inferior s'obre una finestra de doble esqueixada. L'aparell d'aquesta part de l'església és fet de carreus regulars i ben escairats, ordenats en fileres horitzontals.

Vista exterior de l'església amb la façana de ponent, on hi ha oberta la porta d'entrada. A. BORBONET

La nau és coberta per una volta de canó seguit i l'absis per una volta de mig cercle. Aquest és situat a un nivell superior que la nau; la diferència d'alçada és salvada per dos graons.

Una de les principals característiques de l'arquitectura romànica d'aquesta comarca és l'homogeneïtat amb relació al tipus d'estructura i de construcció. L'església de Sant Martí de Dosquers no té cap tret que despunti en aquest sentit, sinó que presenta tots els elements que poden servir per a definir qualsevol tipus d'església rural de la Garrotxa. Per això, malgrat que les modificacions sofertes al llarg del temps dificulten l'anàlisi de les estructures primitives, la seva estructura i ornamentació la situen dins el segle XII, centúria a la qual correspon una part considerable d'edificis rurals de la comarca. (EBC)

Capitell

El Museu Arqueològic Comarcal de Banyoles (Pla de l'Estany) conserva un capitell que prové de Dosquers, treballat en pedra calcària i mutilat a la base i a la zona de l'àbac(*).

L'interès de la peça està bàsicament en la seva decoració, que es desenvolupa de manera simètrica per cada cara: així, es repeteix en cadascuna un doble cos de quadrúpede amb un únic cap orientat vers la part superior i mossegant un element vegetal, sembla que una tija. Aquesta enllaça amb altres motius que ocupen els angles superiors i que configuren una palmeta invertida centrada per una fruita. El nivell de qualitat de la peça és notable, i destaca l'interès pels detalls, com el de les potes davanteres agafades al cos oposat o la fusió dels dorsos de cares contigües. Les formes destaquen del fons en un relleu convincent, tot i algunes irregularitats compositives.

Capitell procedent probablement d'aquesta església, actualment conservat al Museu de Banyoles, on ingressà l'any 1958; és catalogat amb el núm. 84. F. TUR

Pel que fa al repertori, el capitell que analitzem té alguns paral·lels molt clars i ben propers, com ara al claustre de Sant Pere de Galligants, a Girona(*), o un altre conservat al Museu de Peralada(*). En aquests casos, però, es remarca el caràcter lleoní dels animals, alhora que el marc vegetal és més ampli i dominant en la composició, i basat en elements diferents als del capitell de Dosquers. No obstant això, aquest tipus de palmeta descrita manté els vincles amb l'àrea de Girona i l'Empordà, per tal com coincideix amb alguns exemples del claustre de la seu gironina, i s'inscriu en un repertori de filiació occitana(*).

La qualitat de la peça i el reflex indiscutible dels corrents escultòrics més destacats fan sorprendre la seva vinculació amb un indret com Dosquers, en una procedència que, de tota manera, no al·ludeix a un conjunt concret i que, per tant, és problemàtica. En conseqüència, l'origen del capitell és dubtós, bé que cal relacionar-lo, segons els indicis, amb les zones d'aquests centres esmentats sense que puguem descartar, però, l'àmbit garrotxí. En aquest context, la datació de l'exemplar s'ha de correspondre amb els límits aproximats del darrer terç del segle XII. (JCSO)

Ara fa cent anys la parròquia era rural de primera, amb rector, que pertanyia a l'arxiprestat de Figueres i abans de l'ardiaconat i comtat de Besalú.